

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Изази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 и. месечно. — Претплата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примио да разашље овај лист.

УСПОМЕНА НА ПОКОЈНОГ ПРИЈАТЕЉА.

V.

(Наставак.)

Марија.

Ништа?

Зар то није умрет', свиснути од јада,
Гледећ' како са мном поступате сада?

Милан.

Опростите, ал' ја — заклињем се богу,
Из тог целог ништа разумет' не могу!

Марија (с афектацијом).

То је смртни удар, што сте м' могли дати,
Не разумет' ништа?... Е, сад ћете знати! (За себе)
Ако то одржи, тад' сам уверена,
Да му ј' преко свега најмилија жена. (Гласно.)
Зар то нису јади, млада, лепа бити,
Па без ике наде другога љубити!
Газећ' женска стида, лемећ' гордост моју,
Просјачити клечећ' срце, љубав твоју?...
Ох! камена стено! рећи се не море,
У мојима груд'ма, какав пламен горе!

Милан.

Опростите — ма већ сад ће дванајст бити,
Па ја...

Марија (тужно).

Знам већ, знам ја — жени вам се хити!
Ох! проклета жено, што ми драгог оте,
Зар се пуштахинко не плашиш грехоте?
Ал' тако ми бога, док узбуде мене...

Милан.

Ако бога знате, мањте ми се жене!
Јер кад за њу чујем — да ме враг однесе,
Кожа ми се јежи, душа ми се тресе!

Марија (изненађена и збуњена).

Шта? Шта? Шта сте рекли?

Милан (не слушајући).

Еј, да камо среће,
Ка' што лежи болна, да се дигнут' не ће!

Марија (сва дрхћући).

Шта?...

Милан (не слушајући).

Срце би моје, да те куге није,
Пред свим светом љуб'ло, што сад љубећ' крије!
(Пренув се)

Ма опрост'те, морам сад вас оставити,
Јере ми се хити драгу загрлити,
А кад драга чека с осмехом на усти,
Спора су и крила соколова пусти.
Слуга сам понизан!

Појава трећа.

Марија (скинувши маску).

Шта? Шта се то збило?

Је ли то на јави, или ми се снило?
Он да другу љуби?... Ох, боже! Ох, боже!
Та је л' то могуће, да л' то бити може?!...
(Жалосно)

Аох, клете шале — заслепи ми очи,
Само да још боље видим у слепоћи!

(Пренувши се на једаред)

Ма што да ја јадам? Аох, луде мене!
К'о да с' због тог икад јадовале жене!
Зар ја нисам лепа, зар сам мртва веће!
Зар се и за мене нико наћи не ће?
Јоште има жена толико памети,
Да се ка' што треба знаде да освети;
Освет'ћу се, бо'ме, та жена сам зато,
А освета ј' лепа: љубазника јато!

Толико је само изведена та шаљива игра,
којој је предмет тако занимљив, да је заиста
достојан обраде.

Вредно ће бити саопштити овде и почетак
трећег комада. Псти је за нас у толико интере-
сантан, што тај посао спада још у раније доба
ђаковања костиног на гимназији.

Ево тога почетка:

Чин први.

Појава прва.

(Сокак. Драгомир сам.)

Драгомир.

После тогко труда, после тогко зноја,
Нађох те најпосле, голубице моја!
Ма где су те муке, што трпио не би,
Само да је можно ближе бити теби?
Утеха је за ме, ако ништа више,
Да бар сада знадем: овде она дише!
Лаком ногом шеће испод тога крова,
Тихи санак спава иза тих зидова.
Утеха је за ме, јер ћу барем моћи
Њојзи ближе бити по дану и ноћи,

Вребати тренутка — сретнога за мене,
Да отвори прозор и кроз њега глене,
А поглед ће њезин, лутајући свуде,
Видети и мене како стојим туде.
Љубави ће мојој тада лакше бити,
Јер ће рајски поглед учит' ме тршити.
Ма зашт' трпит' само, зашт' губити наде
Док још капи крви у мени имаде?
И ако је веће другом обречена,
Још венчана није, јоште није жена.
Само да се мени у кућу увући,
Па ћу ласно после с душманом се тући.
Ма у кућу како? Ко би ми то рек'о,
Тај би ми за цело — ма, ист! иде неко!

(Наставиће се.)

Ж И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Две сиротице“, драма у 8 слика а 6 чинова, од Џона Оксенфорда, превео Сава Петровић.) (Свршетак.)

Напори, које је Фрошарева на сироту Лујзу зарад свога Жака и себе наметала и трпала, већ као да укидоше животну снагу нежном млађаном цветку. У седмој слици са стајемо се са Лујзом, изнемоглом, болном и преболном, где се у пркос свима грозним претњама и Фрошариним и Жаковим одлучно са оно мало још преостале снаге противи, да даље служи за извор дохотку других. Не плаши се више ни оног снажног ремедија, што га је Фрошарка досад у таквим случајевима са особитим успехом употребљавала, на име мучења глађу. Лујза је резигновала. Пјер је брани, но не само да јој тиме ништа не користи, него и себи квара наноси, јер се излаже братовљевом злостављању. Фрошарка затвара Лујзу у опробани „карцер“, у коме ће је глад и зима већ „укротити“. У то долази у тај „прљави храм модерног канибалства“ Ханријета, којој труди нису остали јалови, јер је дознала, где јој је сестра. Фрошарка не ће да зна у пријатан мах ни за шта. Кад пак Ханријетино сестринско око нађе corpus delicti у Лујзиној марами, тада Фрошарка, до душе, признаје, али уједно на своје „просјачко поштење“ сведочи, да је неодољива тежња за изгубљеном сестром угасила живот нежном сирочету. На ту се вест Ханријета обезнањује, пада о тле, а Фрошарка хити, да за овај кубурни случај иште савета и помоћи од свог по души на њу „пљунутог“ сина. Међу тим, ваљда инстинктивно, силази Лујза по познатим степенима, што воде у њено заточење, хоће да бежи — добри Пјер издао јој је био, где је кључ од врата — наилази на бесвесну Ханријету, која се буди и познаје Лујзу. Из првих излива ненсказане среће, жури се, да је спасе из тог „гроба живих“, но у тај мах ево и Фрошарке, која није узалуд свог љубимца тражила. И Пјер се нашао, да буде сведок грозном призору — не само сведок, но и братоубица, али уједно и — избавилац јадног, до последњег остатка животне снаге измученог сирочета. Јак пада, Фрошарка нариче и косу с главе чупа за својим љубимцем, а Ханријета води слену Лујзу у

топла наручја њене мајке, грофице Линијереве. Ханријета је своју најсветију дужност дакле испунила. Којој сад може кратити, да се одзове љубави шваљера Армана? На очи млађане сленице пак благодатно упливиху сузе блаженства; доктор обећава услед тога „златне куле.“ А Пјер? — че- стити Пјер, који је по нужди постао злочинцем — шта је с њиме? Е, па као злочинац, који је штитећи најпре идол свој и за тим богме и саму своју главу морао прекардашити у средству обране, предаје се суду на милост и немилост. С њиме смо се ми растали са свим у пријателском расположењу спрема њега. — Да ли му је и праведна строга Немезида пружила руку у знак помирења??

Приповетка је дакле свршена. Сад на среду са „неверним Томом“! Најпре да га помотримо. Гле, и збиља, очи су му суве. По спољашности дакле ничега, што би нама у хатар ишло; али га провидимо. Бадава се усљавља! Нек метне руку на срце, па нек призна, е су му с једне стране живци једва прекужили кобну кризу, а с друге пак стране, е не зна формално, где му је глава. Па то услед овако бледог нацрта, у коме се чувало и бегало од сваке глосе, којом би се ичије мњење преокуповало! А шта мисли „неверни Тома“, како је тек нама било, кад смо рођеним очима својим морали гледати у свој ширини развитак горњих чинова, сваку и најмању фазу у њему — тих призора, што ти их ту има, од призора, који ти својом „дирљивошћу“ срце из темеља чупају, па по реду све до призора, који ти буде праведно гнушање тих призора, тога чуда — читав спектрум набацаних сцена, које тек нека, да богме, врло слаба, веза једно за друго веже. Па онда ни више ни мање него осам слика — прилична доза. Па каквих слика, како „пацерски“ изведених — та највише се мазало оним такозваним бојама, што „дрече“ — слика, у којима је свака нианса боје некако неспретно избрана, у којима о финијем нежнијем тену — та бар да га има код лица, које га за- служују, — ни разговора нема.

Одлучно одричемо „двема сиротицама“ сваку квалификацију за драму. Но не маримо најпосле, нека се одржи на репертоару, кад већ мора бити неког ленка, којим ће се

мамита тиче, од којих су неке, што се укуса тиче, још жутокљуне, а неке богме сувише маторке.

За случај, ако би се пред нас још који пут морала изнети табла са тих осам слика, замолили бисмо режију, да узме у руке палицу, па да те слике разлажући показује, почевши са оним облигатним: „Hör, o Publicum, die grausame Geschichte, die ich dir mit Entsetzen nun berichte“ и т. д., да са том палицом мало живље размахује, како не би, делећи нам души покрупне залогaje, телу нам крвила часове, који су му за одмор одређени. У мало те не дочекасмо у храму Талијином онај час, који је хора за састанак аветињама и вампирима. У тај смо час већ једном ногом угазили били, а „глуво доба“ није се за цело надало, да ће му солидна Талија хтети одузети владу, коју му и онако тобоже култура и напредни свет одузима.

Уз масивно оружје, којим су „Две сиротице“ већ по себи наоружане, мислили су по свој прилици глумци и глумице, е није нужно с њихове стране дајет додатка, а да се може продри. Једино тим експедијентом кадри смо себи разложити околност, која је сведочила неку несипрему и несипгурност, а та је околност оно силно запињање, спотицање, у коме је г. Марковић већ чинио, што се човечијој снази поверовати не да. Он је у томе све до краја остао први еминент и то не без велике борбе, јер у томе је имао тога вечера много такмаца. Према томе би се дакле о представи и о игри глумаца дало само релативно говорити; што је пак релативно, то је мање више половно, а о половноме није вредно ни говорити онде, где се с правом ишчекује што честито, што би ван саме ладне оцене заслужило и похвале. „Две сиротице“ јесу до душе до зуба наоружане, али ваљда не би ипак биле тако охоне, да би одбиле снажних савезника. Не би, дабогме, јер сутра дан се с обе стране потписао савезнички уговор, а непријатељ је био тај други пут баш до ного потучен — тако нас бар увераваху, јер сами не хтедосмо после прве погибије, да се по други пут у борбу упуштамо.

Комад није у свој својој целини изнесен пред нас — ми бисмо га се, искрено да кажемо, и онако морали цабајисати — него је згодно срезан и скраћен — па ипак је остао дуг, предуг. Шта вели на то „неверни Тома“.

„Партија пикета“, „Шоља теја“. Шаљиве игре, свака у једној радњи приказане су у четвртак 8. марта о. г.

Није како је мишљено, него како је суђено: „Наши робови“ су заказани, ал' су приказана горња два комада. Листа болесничка наших глумаца започела је са гђцом А. Хадићевом, а њој се придружио и г. Рајчевић. Због гђе Хадићеве изостадоше „Наши робови“. Ми се изненадосмо, кад примисмо позоришни лист, и у први мах зажалисмо, што да нам се ускраћује уживање при представи „Наших робова“, и чисто нам неправдо би, што баш сад да има болесних, што да се баш разболи невачица Мадлена. Но се опет брзо повратисмо, кад прочитасмо, да ће се давати „Партија пикета“ и „Шоља теја“. Управа позоришна потрудила се, да доста достојно замени „Наше робове“. И доиста су оба комада са свим добра по склопу путарњем, по вештом заплету и расплету, а особито други. Заплет је вештачки удешен и и опет лако разумљив.

У „Партији пикета“ је доста чудновата синољева оштроумност, кад успава оца, па га после заједно са Мерсијером увери, да је сновио само, како се носвађао са последњим.

Представљачи у овој глуми су стари познаници наши и одабране снаге позоришне дружине. Улога Рошферијерева је веома тешка. Сироме је, али ипак поносит, охол на своје племство, осим тога до зла бога раздражљив старац. Да се све ово поткуно представи, треба све промислити добро, све мора бити у представљању спојено, иначе вређа и гледаоци буду незадовољни. Г. Ружић је приказивао Рошферијера већ више пута, те му приказ иде тако лако, као да се шали са том тешком улогом. Особито је аристократска поноситост нашла доброг приказивача у г. Ружићу. Помирљиви и попустљиви трговац Мерсије имао је верна друга у особи г. Рајковића. И у једу и гњеву г. Рајковића видео си, да је Мерсије добра душа. Г. Марковић као Анатола задовољно је и нас и публику. Он је показао, да човек може округло представити и оно, што није за њега. За г. Марковића нису углађене улоге, али је он онет у „Партији пикета“ био благ и углађен љубавник. Осим свију имамо похвалити гђцу Б. Хадићеву као Ружу, кћер трговца Мерсијера. Њој се ретко даје прилика, да излази у већим и бољим улогама, али она онет савесно изводи све. Као Ружа уверила нас је, да има и воље и дара. Њена игра испала је са свим добро, све је било на месту. У опште „Партија пикета“ је приказана веома добро, и ми се радујемо, што у малом персоналу наше позоришне дружине има тако вредних и савесних чланова.

Представљачи у „Шољи теја“ такође су се показали и своје улоге вешто извели. Г. Марковић, као и у „Партији пикета“, био је слободнијега кретања, те је одмах привукао на себе више нашу пажњу. Гђа Рајковићка могла је показати спољне више претварања, могла је боље притајити намеру своју, да је рада уверити се, је ли јој доиста муж љубоморан; иначе је била добра. Г. Лукић као слуга био је нешто везан. Највише је заслужио г. Добриновић, да се проговори о његовом Камуфлеу. Камуфле је незнатна личност, али онет за то игра главну улогу, јер се око његова бегања од кројача збило све, и он је средство и бароници и барону, да се увере о верности наизменичној; али је Камуфле дошао у кућу баронову случајно, те за то и улази плашљиво у дворану и г. Добриновић је вешто ушао. Јасно се по њему видело, да ни сам не зна где је; и у опште плашња његова у туђој кући била је као што треба. Понашање његово према грофици и у опште држање, кад га она титулише грофом Лобановим, мора му бити тако, како ће још боље и јасније приказати публици, да су му то све нове ствари, што сада чује, и да га јако збуњују. Као плашљивац и кукавица, кад га барон заокупи, прилично се показао, али још више страха не би згорег било. Међу тим, као настојник баронових добара, понашао се према непознатоме барону врло добро, тако исто и према слуги Јовану. Представљање му је имало округлине, особито је добро урадио, што се држао блажене средине: нити је претеривао, нити је био сувише млак. Г. Добриновић изазван је на крају „Шоље теја“ и тиме му је и позоришна публика показала, да је задовољна са његовом представом.

После свега овога велимо још једном, да су обе ове шаљиве игре достојно замениле позоришну игру „Наше робове“, коју ћемо сигурно имати срећу видети, чим не буде болест препрека представљању.

С. М.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

39. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 28.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 15. МАРТА 1879.

По други пут:

НАШИ РОБОВИ.

Позоришна игра у 5. чинова, написао Сахер-Мазох, превео Сава Петровић.

О С О Б Е:

Бароница Фаустина Левенбергова	С. Максимовића.
Гроф Каљцов	Марковић.
Саломон, банкар, земаљски заступник	Рајковић.
Јудита, кћи му	М. Рајковића.
Хазе, одветник, земаљски заступник	Јовановић.
Фани, жена му	Ј. Поповића.
Маргарита, сестра му	* * *
Хорн, уредник „Напретка“	Лукић.
Пфотенхауер, творничар, земаљски заступник	Зорић.
Ханибал Молвиц, племић	Добриновић.
Бернард, лекар	Поповић.
Мадлена, певачица	Л. Хаџићева.
Павао Урбан	Ружић.
Ана, собарица бароничина	Б. Хаџићева.
Слагарски шегрт	Рајчевић.

Слуге. — Збива се у немачкој престоници.

У суботу 17. марта први пут: „Велико-варошки“. Шала у 4 чина, написао Ј. Б. Швајцер, превео П. Ј. Мостић.

Умољавају се поштовани претплатници, да би први а сада већ и други део своје претплате изводели исплатити у трговини браће М. Поповића.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.